

Baluwa ya Paulo kwa wanhu wa ako Lumi Ulongozi

Kitabu cha Walumi chogesigwa chandikigwa na mtumigwa Paulo hagati ya mwaka wa 54 na 58 toka kuvumbuka kwa Kilisito. Kipindi acho Paulo kakala hanatembelela Lumi avo kaigala baluwa ino kuwalagiza wanhu wamtogole Yesu ako Lumi, wose Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi. Baluwa ino kayandikila kudibuga da Kolinto kuyakalile kipindi acho. Paulo kandika baluwa ino muladi wanhu wa isi zose wamtogole na kumtegeleza Yesu Kilisito (Sula ya 16:26).

Kitabu cha Walumi acho kitabu muhimu kwa wanhu wamtogole Yesu kila hanhu kila kipindi mbuli ya vija viyalongile Paulo, ukombozi ulinao kubitila Yesu Kilisito. Vivija Paulo kalumbiliza Mbuli Inogile ya Yesu Kilisito na lagano da umwaka. Wanhu wengi woifunza mbuli woibamilila kuwa mbuli ng'hulu mna ikitabu iyo ya sula ya 1:16 ilinga, “Siyonela kinyala bule Mbuli Inogile, kwavija ina udahi wa Mulungu wakumkombola munhu yoyose yotogola, tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.” Mwambu wa ichanduso wa kitabu cha Lumi (Sula ya 1-12) ni mbuli za mgati ng'hani za Seoloji na mwambu uyagwe (Sula ya 13-15) una mafundizo mengi ga kusang'hana kwa ugima wa wanhu wamtogole Yesu.

Mbuli zili mkitabu

Mianza mingi Paulo kosonga kwandika baluwa zake kwa kuitambula mwenyego na kolonga nani yandike (Sula ya 1:1-15).

Abaho kokwandika mbuli ya wanhu viweli na ukombozi viudahika kubitila Yesu Kilisito (Sula ya 1:16-11:36).

Abaho Paulo kolava mafundizo gayagwe mbuli vija wanhu wamtogole Yesu viwokala (Sula ya 12:1-15:13).

Komambukiza ikitabu kwa kulava ndamuso kwa wanhu wamtogole Yesu mna ikibumbila ako Lumi (Sula ya 16).

¹ Niye Paulo, na mtumwa wa Yesu Kilisito na mtumigwa, nisaguligwe na ng'hemigwe na Mulungu niwapetele wanhu Mbuli yake Inogile.

² Mbuli Inogile ilingigwe na Mulungu toka mwaka kubitila watula ndagu zake, kamba viyandikigwe mna Maandiko Gang'alile.

³ Mbuli ino Inogile yomulonga Mwana wa Mulungu, Mndewa wetu Yesu Kilisito. Heyo kawa munhu kwa kuvumbuka mulukolo lwa Daudi.

⁴ Kwa nzila ya Loho Yang'alile, kalagusigwa kwa udahi mkulu kuwa Mwana wa Mulungu kwa kuzilibuligwa kwa wafile nayo yuyo Yesu Kilisito Mndewa wetu.

⁵ Kubitila heyo na kwa mbuli ya twaga jake tubokela ng'hekewa na tuwa watumigwa, tuwalongoze wanhu wa isi zose wategeleze kwavija womtamanila.

⁶ Vivija mweye mwa mna iwanhu wasaguligwe kuwa wanhu wa Yesu Kilisito.

⁷ Avo nowandikila mweye mose mukala ako Lumi, mweye munogeligwe na Mulungu na kawasagula muwe wanhu zake wang'alile.

Ng'hekewa na tindiwalo kulawa kwa Mulungu Tataetu na Mndewa Yesu Kilisito vikale na mweye mose.

Kumgwaa nhogolwa Mulungu

⁸ Tanhu, nomgwaa nhogolwa Mulungu wangu kubitila Yesu Kilisito mbuli ya mweye mose, kwavija kumtamanila kwenu Mulungu kuhu-likigwa na wanhu wose wa mwiisi.

⁹ Mulungu inimsang'hanila kwa moyo wangu wose, kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ya Mwanage, ayo yolola kuwa nowakumbuka mweye,

¹⁰ miyanza mingi nahampula Mulungu. Nom-pula Mulungu yahalonda, yatende idahike niwa-tembelele mweye sambi.

¹¹ Nosulukila ng'hani niwone, muladi niwa-tende mumwede kiloho na niwagangamize.

¹² Niye ng'hala nifambula vino, wose mweye na niye tuigangamize, tamanilo jangu kwa Mulungu dowagangamiza mweye na tamanilo jenu kwa Mulungu donigangamiza niye.

¹³ Ndugu zangu nolonda mujuwe, miyanza mingi nilonda kuwatembelela, lakini mhotigwa kutenda avo mbaka sambi. Nilonda kumwenu mweye wanhu wamtogole Mulungu kamba vija viwatogole wanhu wayagwe haweli Wayahudi.

¹⁴ Nina ng'honde ya kuwapetela wanhu wose, Wagiliki na haweli Wagiliki, wabala na wabozi.

¹⁵ Lekaavo nosulukila ng'hani vivija niwapetele Mbuli Inogile mweye mukala ako Lumi.

Udahi wa Mbuli Inogile

¹⁶ Siyonela kinyala bule Mbuli Inogile, kwavija ina udahi wa Mulungu wakumkombola munhu yoyose yotogola, tanhu kwa Wayahudi, abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.

¹⁷ Kwavija Mbuli Inogile yogubula vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake. Mbuli ino yotendeka kwa kutamanila, kusongela haichanduso mbaka kuuhelele. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Munhu yatendigwe kanoga na Mulungu, kokuwa mgima kwa kumtamanila."

Kwiha kwa wanhu

¹⁸ Mulungu kaigubula ng'hasiliki yake kulawa kuulanga mbuli ya gehile gose na nzambi za wanhu, awo kwa gaja gehile gowosang'hana woukimila ukweli sekeujuwike.

¹⁹ Avo gose gotenda Mulungu yajuwike kumwao gagubuligwa, kwavija Mulungu mwenyego kawagubulila.

²⁰ Toka Mulungu yaumbe isi, udahi wake wa mazuwa gose na vija viyali, hamoja havoneka kwa meso, lakini vojuwika kwa kulola vinhu viyaumbile Mulungu. Avo wanhu hawadaha bule kuigombela!

²¹ Wamjuwa Mulungu, lakini hawamgwaa ukulu, hebu kumgwaa nhogolwa, magesa gao gamema ubozi, mizoyo yao imema ziza.

²² Wenyego waitapa wabala kumbe wabozi.

²³ Woleka kumgwaa ukulu Mulungu yeli mgima siku zose, wovigwaa ukulu vinyago, viigalile na

wanhu wofa na ndege na wanyama na wang'onyo wotambala.

²⁴ Avo Mulungu kawaleka wasulukile gehile mmizoyo yao, na woitendela vinhu vigela kinyala mzing'huli zao.

²⁵ Wougalusa ukweli wa Mulungu kwa uvizi, wovitambikila na kuvisang'hanila vija vyaumbile Mulungu na womuleka ija Yaumbile, heyo yolondeka kutogoligwa siku zose. Ona!

²⁶ Kwavija wotenda vino, Mulungu kawaleka wawinze mbuli zigela kinyala mbaka watwanzi waleka kuwasa na wambigalo na woilonda wao kwa wao.

²⁷ Wambigalo vivija woleka kuwasa na watwanzi, woilonda wao kwa wao. Wambigalo kwa wambigalo woitendela mbuli zigela kinyala, avo waigalila wenyego nhaguso ilondeka kwa gaja gowosang'hana.

²⁸ Kwavija wanhu awo walema kumjuwa Mulungu kwa nzeweze zao, Mulungu nayo kawaleka wakweleleze nzeweze zao zihile, nao wasang'hana mbuli zigomesigwe kusang'hanwa.

²⁹ Wanhu wano wamema gose gehile, kwiha na umelo na wogevuza wayagwe. Wamema migongo na ukomaji na ndwagi na uvizi na magesa gehile. Wolonga wayao,

³⁰ woivizila, womwihila Mulungu, wanhu weli na nyodo, wasede wanhu weli na magoda, wanhu wogesa nzila ziyagwe za kutenda gehile. Hawawategeleza tatazao na mamazao,

³¹ waduhu nzeweze, hawatenda ziwalongile, hawawanogela wanhu na waduhu bazi kwa wanhu wayagwe.

³² Wajuwa malagizo ganogile ga Mulungu go-longa wanhu wotenda mbuli azo wolondeka wafe. Hawahelele kutenda mbuli azo ziiyeka lakini vivija wowagwaa pala ukulu wanhu wotenda mbuli zizo.

2

Nhaguso ya Mulungu

¹ Avo gweye mbwigangu, kamba kowatagusa wayagwe kuwa wabananga, hudaha ng'o kuigombela, hata wahawa nani. Kwavija wahawatagusa wayagwe kuno na gweye kotenda mbuli zizija ziwotenda wao, baho koitagusa mwenyego.

² Tweye tojuwa kuwa nhaguso ya Mulungu kwa wanhu wotenda mbuli kamba azo ya kweli.

³ Lakini gweye mbwigangu uwatagusa waja wotenda mbuli kamba azo kuno gweye mwenyego kotenda vivo! Vino gweye kogesa kodaha kuho-nyeka na nhaguso ya Mulungu?

⁴ Hebu kowehula uhole wake mkulu na viy-oleka kulopola kuwatagusa wanhu na kufunga umoyo kwake. Hujuwa bule uhole wa Mulungu wokulongoza uleke nzambi na umbwelela Mulungu?

⁵ Lakini kuna moyo mdala na kolema kumb-welela Mulungu, avo koikila nhaguso ng'hulu mna isiku ija ya ng'hasiliki za Mulungu na nh-aguso yake inogile vondaigubuligwe.

⁶ Kwavija Mulungu komulipa kila munhu kamba vija viyatendile.

⁷ Wanhu wayagwe wogendelela kutenda ganogile kuno wolonda ukulu kwa Mulungu na

kutogoligwa na Mulungu na kuleka kufa. Wanhu awo Mulungu kowagwaa ugima wa mazuwa gose.

⁸ Wanhu wayagwe wana gahigahi na woulema ukweli, muladi wakweleleze gehile, wanhu awo Mulungu kowatagusa ng'hani kwa ng'hasiliki yake.

⁹ Madununzo na usungu gowapata wanhu wose wotenda gehile, tanhu kwa Wayahudi abaho kwa wanhu haweli Wayahudi.

¹⁰ Lakini Mulungu kowagwaa ukulu, kutogoligwa na tindiwalo wanhu wose wotenda ganogile, tanhu Wayahudi abaho wanhu haweli Wayahudi.

¹¹ Kwavija Mulungu hambagula munhu yoyose.

¹² Wanhu wotenda nzambi kuno waduhu Malagizo ga Musa, wopotela bila Malagizo. Wanhu wotenda nzambi kuno wagajuwa Malagizo ga Musa, wotagusigwa kwa Malagizo.

¹³ Kwavija siyo waja wogahulika Malagizo ga Musa, wao wanogile mgameso ga Mulungu, lakini waja wotenda vigalonda Malagizo, wao wonda watendigwe wanoge mgameso ga Mulungu.

¹⁴ Wanhu haweli Wayahudi waduhu Malagizo ga Musa, lakini wahagesa kusang'hana vigalonda Malagizo, wao wenyego wanago malagizo hata kamba waduhu Malagizo ga Musa.

¹⁵ Mbuli zao zootenda zolagusa kuwa zilagizigwe na Malagizo zandikigwa mmizoyo yao. Mizoyo yao yolagusa kuwa uno awo ukweli, kwavija magesa gao kipindi kiyagwe gowatagusa na kipindi kiyagwe gowagombela.

¹⁶ Gano golawilila mna isiku ayo Mulungu vonda yagataguse magesa ga kinyelegezi ga

wanhu, kubitila Yesu Kilisito, kamba viilonga Mbuli Inogile iniwapetela.

Wayahudi na Malagizo ga Musa

¹⁷ Kamba gweye koikema Muyahudi, kogatamanila Malagizo ga Musa na koigodela kuwa munhu wa Mulungu,

¹⁸ kamba gweye kujuwa viyolonda Mulungu utende kwavija Malagizo gakufunza kusagula ganogile,

¹⁹ kamba gweye kujuwa goya kuwa kwa mulongozaji wa wasuwameso, na kwa mulenge kwa wanhu weli mdiziza,

²⁰ kamba gweye kwa mulangulizi wa wabozi na mfundiza wa wanhu hawanakangala, kamba gweye kogesa mna Gamalagizo kunayo nzewe yose na ukweli,

²¹ kowafundiza wayagwe, habali huifundiza mwenyego? Kowapetela wanhu sekewebe habali gweye mwenyego kokwiba?

²² Gweye kowalongela wanhu sekewatende ugoni, habali gweye kotenda ugoni? Kolonga vinyago havilondeka bule habali gweye mwenyego kokwiba vinhu vili mzing'anda za kutambikila vinyago?

²³ Koigodela Malagizo ga Mulungu, vino gweye humgela kinyala Mulungu kwa kugabena Malagizo gake?

²⁴ Maandiko Gang'alile golonga, “Mbuli ya gaja gomtenda mweye Wayahudi, wanhu wa isi ziyagwe wodiliga twaga da Mulungu.”

²⁵ Mwahagagoga Malagizo, kwingila kumbi kwenu kofambula kinhu, lakini kamba hamugagoga Malagizo, kamba vija hamwingile kumbi bule.

²⁶ Kamba munhu heli Muyahudi na hengile kumbi yahagagoga Malagizo, vino Mulungu hamgesa bule kamba munhu yengile kumbi?

²⁷ Avo waja hawengile kumbi na kuno wogagoga Malagizo wowahonza mutagusigwe kuwa mubananga mweye Wayahudi mwingile kumbi na kugajuwa Malagizo, lakini mogabena.

²⁸ Avo, siyo kila munhu yokoneka kwa kunze Muyahudi iyo Muyahudi wa kweli, na munhu hatendigwa Muyahudi wa kweli kwavija kengila kumbi mulukuli.

²⁹ Lakini Muyahudi wa kweli ayo ija yeli Muyahudi kwa mgati, ayo ija moyo wake wingila kumbi. Ino ayo sang'hano ya Loho wa Mulungu na siyo Malagizo gandikigwe. Munhu yeli vino kobokela nhogolwa kwa Mulungu, na siyo kwa wanhu.

3

¹ Vino Wayahudi wana choni chongezeke kuwabanza wanhu haweli Wayahudi? Hebu kwingila kumbi ni kinhu kikulu?

² Ona, kuna vinhu vingi vikulu, Mulungu kawagwaa Wayahudi usenga wake.

³ Lakini yokuwaze kamba wanhu wayagwe hawatamaniligwa? Vino Mulungu nayo hatamaniligwa bule?

⁴ Bule, Mulungu kolonga ukweli, hata kamba kila munhu koviza. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga mbuli ya Mulungu,

“Wahalonga kolagusa ukweli,
wahatagusa gweye kohuma.”

⁵ Kamba gaja gehile gotusang'hana golagusa
kamba Mulungu kotenda goya, vino tulongeze?
Tulonge Mulungu kobananga yahatutagusa?
Hano nolongi kiunhu unhu.

⁶ Bule, maza ikalile vivo, Mulungu yahadahile
vilihi kuwatagusa wanhu wose wa mwiisi?

⁷ Munhu kodaha kulonga, “Kamba uvizi wangu
womsang'hanila Mulungu na kumgwaa ukulu
na wotenda ukweli wake woneke, habali nota-
gusigwa kamba nina nzambi?”

⁸ Lelo habali hatulonga, “Lekeni tutende
nzambi ili ganogile geze?” Wanhu wayagwe
wandiga walonga niye nofundiza mbuli zizo!
Wotagusigwa kamba viilondeka.

Kuduhu munhu yanogile mgameso ga Mulungu

⁹ Sambi tulonge choni? Vino tweye Wayahudi
tunoga kubanza wanhu haweli Wayahudi? Bule,
nimala kuwalongela kuwa Wayahudi na wanhu
haweli Wayahudi wose wotawaligwa na nzambi.

¹⁰ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Kuduhu hata munhu imoja yanogile mgameso ga
Mulungu,

¹¹ kuduhu munhu yeli na nzewe
hebu yomzahila Mulungu.

¹² Wanhu wose wamuleka Mulungu,
wose wotenda gehile,
kuduhu munhu yotenda ganogile, kuduhu hata
imoja.

¹³ Mitundu melo yao iigala na mapanga hagafuk-
iligwe

milimi yao yolonga uvizi,
na mumilomo yao zolawa mbuli zili na sumu
iigalile na sumu ya mgendela hasi,

¹⁴ ulonzi wao umema kuduila kugela usungu.

¹⁵ Hawakawa kukoma.

¹⁶ Kokose kuwochola wohabananga na
kuhananga.

¹⁷ Hawajuwile kukala kwa tindiwalo,

¹⁸ hawamdumba Mulungu.”

¹⁹ Sambi tojuwa kuwa Malagizo ga Mulungu ga-
halonga, golonga kwa wanhu wose wolongozigwa
na Malagizo, muladi wanhu sekewaigombe, na
wanhu wose wa mwiisi watagusigwe na Mu-
lungu.

²⁰ Kwavija kuduhu munhu yotendigwa
kanoga mgameso ga Mulungu kwa kutenda gaja
golondigwa na Malagizo, ila Malagizo ga Mulungu
gotutenda tweye tujuwe totenda nzambi.

*Mulungu viyowatenda wanhu wanoge
mgameso gake*

²¹ Lakini sambi nzila ya Mulungu ya kuwatenda
wanhu wanoge mgameso gake igubuligwa. Hait-
endeka kwa Malagizo ga Musa, hamoja Malagizo
ga Musa na watula ndagu wa Mulungu wolonga
mbuli ayo.

²² Mulungu kowatenda wanhu wanoge
mgameso gake kubitila tamanilo jao kwa Yesu
Kilisito. Mulungu kotenda avo kwa wanhu wose
womtogola Kilisito, kwavija wose waigala.

²³ Wanhu wose watenda nzambi na wahunguk-
ilwa na ukulu wa Mulungu.

²⁴ Lakini kwa nhunza ya ng'hekewa ya Mulungu, wanhu wose wotendigwa wanoga na Mulungu kubitila Yesu Kilisito, yowalekesa.

²⁵ Mulungu kamulava Yesu muladi kwa damu yake, yazigele kumgongo nzambi za wanhu kwa kumtamanila heyo. Katenda avo kulagusa viyotenda ganogile kwa wanhu, kwavija baho umwaka kafunga umoyo na hawataguse bule.

²⁶ Katenda avo kulagusa viyanogile kwa wanhu mna ikipindi cha sambu na komtenda munhu yoyose yomtogola Yesu yanoge mgameso gake.

²⁷ Lelo toigodela choni? Kuduhu! Choni kilamuso cha mbuli ino? Kwavija togagoga Malagizo ga Mulungu? Bule, lakini kwavija totogola.

²⁸ Kwavija Mulungu komtenda munhu yanoge mgameso gake kwa kumtamanila kwiiyeka, na siyo kwa kutenda gaja golondigwa na Malagizo.

²⁹ Vino Mulungu ni Mulungu wa Wayahudi waiyeka? Vino vivija heli Mulungu wa wanhu haweli Wayahudi? Ona, vivija Mulungu wa wanhu haweli Wayahudi.

³⁰ Mulungu ni imoja, na kowatenda awo wengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila, vivija kowatenda awo hawengile kumbi wanoge mgameso gake kwa kumtamanila.

³¹ Vino ino yofambula kuwa wahamtamanila Mulungu kuduhu Malagizo? Bule, si vivo bule, togagoga Malagizo.

4

Abulahamu kwa kumtamanila Mulungu katendigwa kanoga mgameso gake

¹ Vino tulonge choni mbuli ya Abulahamu, muhenga wetu, kaifunza choni?

² Maza Abulahamu yatendigwe kanoga mgameso ga Mulungu mbuli ya zija ziyasang'hane, yahawile na kinhu cha kuigodela, lakini siyo mgameso ga Mulungu.

³ Maandiko Gang'alile golonga, “Abulahamu kamtamanila Mulungu, na mbuli ya kumtamanila kwake, Mulungu kamgesa kanoga.”

⁴ Munhu yahasang'hana halipigwa kamba nhunza, lakini kolipigwa kamba fungu jake.

⁵ Lakini munhu yoleka kutamanila sang'hano zake mwenyego, ila komtamanila Mulungu yozigela kumgongo nzambi za wanhu, avo Mulungu kodigesa tamanilo da munhu ayo na komtenda yanoge mgameso gake.

⁶ Nayo Daudi kalonga mbuli iino, viyalongile mbuli ya kumweda kwa munhu yagesigwe na Mulungu kanoga, bila kulola gaja gayasang'hane.

⁷ “Wamweda wanhu waja nzambi zao zigeligwa kumgongo na gaja gawatendile hagatongigwa!

⁸ Kamweda munhu ija nzambi zake Mndewa honda yazigese!”

⁹ Vino kumweda kuno kuyalongile Daudi ni kwa wanhu waja wengile kumbi waiyeka? Bule! Vivija kwa wanhu hawengile kumbi. Kamba vinisongile kulonga, “Abulahamu kamtamanila Mulungu, na kwa kumtamanila kwake, Mulungu kamgesa kanoga.”

¹⁰ Vino Abulahamu kagesigwa kipindi gani? Yang'hali hana kwingila kumbi hebu viyengile

kumbi? Yang'hali hanakwingila kumbi na siyo viyengile kumbi.

¹¹ Abulahamu kengila kumbi kumwande, kwingila kumbi kwake kukala kilaguso kilaguse kuwa Mulungu kamgesa kanoga mbuli ya kumtamanila kwake yang'hali hanakwingila kumbi. Avo Abulahamu yuyo tata wa wanhu wose womtamanila Mulungu hata kamba hawengile kumbi na wanhu awo wogesigwa na Mulungu wanoga.

¹² Vivija Abulahamu iyo tata wa wanhu wose wengile kumbi, lakini siyo kwavija wengila kumbi kwiiyeka, ila kwavija wokweleleza nzila iija ya kumtamanila Mulungu iyaikweleleze tataetu Abulahamu yang'hali hanakwingila kumbi.

Kwa kumtamanila Mulungu tokipata kiyalongile

¹³ Mulungu kamulongela Abulahamu na lukolo lwake kuwa isi yose yokuwa yao, siyo kwavija Abulahamu kagagoga Malagizo, lakini kwavija kamtamanila Mulungu, nayo Mulungu kamtenda kanoga mgameso gake.

¹⁴ Kwavija kamba kija kiyalongile Mulungu wogweleligwa waja wogagoga Malagizo waiyeka, baho tamanilo jao kwa Mulungu daduhu kinhu na vivija kija kiyalongile Mulungu siyo kinhu.

¹⁵ Malagizo gogala ng'hasiliki za Mulungu, lakini kamba kuduhu Malagizo, kuduhu kubena Malagizo.

¹⁶ Avo kija kiyalongile Mulungu kiza kwa kutamanila, muladi kubitila ng'hekewa ya Mulungu

kwa vovose wagweleligwe nhunza wanhu wa lukolo lose lwa Abulahamu, siyo kwa waja wogagoga Malagizo waiyeka, lakini vivija kwa waja womtamanila Mulungu kamba viyatendile Abulahamu, yeli tata wa tweye wose.

¹⁷ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Nikusagula uwe tata wa isi nyingi." Avo mbuli azo za kweli mgameso ga Mulungu, iyamtamanile Abulahamu, Mulungu yowazilibula wanhu wafile, na kwa lagizo jake vinhu havikalile baho, vabaho.

¹⁸ Abulahamu katogola na katamanila, hamoja kukala kuduha kinhu cha kutamanila, na avo kawa tata wa isi nyingi. Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Wanhu wa lukolo lwako wokuwa wengi."

¹⁹ Abulahamu kakala na miyaka gana dimoja, lakini tamanilo jake kwa Mulungu hadihunguke hamoja kajuwa kakala yalalile ng'hani, na mwehe wake Sala sambo ikala imalile.

²⁰ Abulahamu halekile kutamanila kiyalongile Mulungu, lakini tamanilo jake kwa Mulungu dimgangamiza na kamgwaa ukulu Mulungu.

²¹ Kajuwa goya kuwa Mulungu kodaha kutenda kija kiyamulonge.

²² Lekaavo Abulahamu kwa kumtamanila Mulungu, "Kagesigwa na Mulungu kanoga."

²³ Ulonzi wa, "kagesigwa na Mulungu kanoga" hawandikigwe kumwake yaiyeka,

²⁴ vivija wandikigwa kumwetu kuwa togesigwa na Mulungu tunoga kwa kumtogola Mulungu yamzilibule Mndewa wetu Yesu, kwa wafile.

²⁵ Heyo kalavigwa yafe kwa nzambi zetu,

abaho kazilibuka ili Mulungu yatutende tunoge mgameso gake.

5

Tindiwalo na deng'ho

¹ Sambi kwavija tutendigwa tunoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila, tuna tindiwalo na Mulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito.

² Kwa kumtamanila heyo, Yesu katugalila ng'hekewa ya Mulungu, itukala nayo sambi, avo tobetela kwa kudeng'helela kwingila muukulu wa Mulungu.

³ Siyo gago gaiyeka, lakini vivija toigodela gamagayo getu, kwavija tojuwa kuwa magayo gogala kufunga umoyo,

⁴ kufunga umoyo kogala kugangamala, na kugangamala kogala tamanilo.

⁵ Tamanilo dino haditugela kinyala, kwavija Mulungu keka unogelwa wake mmizoyo yetu kubitila Loho Yang'alile, iyatugwelele tweye.

⁶ Vitukalile hatudaha kuihonya wenyego, kipindi kinogile vikivikile, Kilisito kafa mbuli ya tweye tutenda gehile.

⁷ Vidala ng'hani kwa munhu kufa mbuli ya munhu yanogile mgameso ga Mulungu. Sengine munhu kodaha kugeza kufa mbuli ya munhu yanogile ng'hani.

⁸ Lakini Mulungu katulagusila vija viyotunogela kwavija vitukalile tung'hali totenda nzambi Kilisito kafa mbuli yetu tweye!

⁹ Kwavija sambi Mulungu katutenda tunoge mgameso gake kwa damu ya Kilisito, kweli kotukombola na ng'hasiliki za Mulungu.

¹⁰ Vitukalile tuihila na Mulungu, tuilumba nayo kubitila ifa ya mwanage. Sambu tuilumba na Mulungu, yokuwa vinoga ng'hani na kweli tokomboligwa kwa ugima wa Kilisito.

¹¹ Lakini siyo gago gaiyeka, vivija wose to-deng'helela mbuli ya gaja gayatendile Mulungu kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito, yatutendile tuilumbe na Mulungu.

Adamu na Kilisito

¹² Nzambi ingila mwiisi kubitila munhu imoja, na nzambi yake igala ifa. Avo, ifa yenela kwa wanhu wose kwavija wanhu wose watenda nzambi.

¹³ Malagizo ga Musa gang'hali haganagaligwa nzambi zikala mumuno mwiisi. Lakini hanhu kудuhu Malagizo, nzambi hazigesigwe.

¹⁴ Lakini kulawa mna ikipindi cha Adamu mbaka mna ikipindi cha Musa, ifa iwatawala wanhu wose, hata kwa waja hawatendile nzambi kamba ziyatendile Adamu yalekile kugoga gaja gayamulagize Mulungu.

Adamu kakala kamba sisila da Kilisito yezile kumwande.

¹⁵ Lakini vinhu vino vibili haviigalile, kwavija nhuza ya Mulungu haiigalile na nzambi ya Adamu. Kweli hata kamba wanhu wengi wafa kwa nzambi ya munhu ayo imoja, lakini ng'hekewa ya Mulungu ibanza ng'hani na nhunza yake yenela kwa wanhu wengi kubitila ng'hekewa ya munhu imoja, Yesu Kilisito.

¹⁶ Nhunza ya Mulungu haiigalile na nzambi ya munhu imoja. Kwavija munhu imoja viyatendile nzambi Mulungu katagusa, lakini wanhu wengi viwatendile nzambi, Mulungu kawagwaa nhunza ya kuwatenda wanoge mgameso gake.

¹⁷ Kwa nzambi za munhu imoja ifa itawala. Lakini kija kiyatendile munhu ija imoja, Yesu Kilisito, kikulu ng'hani. Wanhu wose woipata ng'hekewa imemile ya Mulungu na nhuza ng'hulu, wotendigwa wanoga mgameso ga Mulungu na wotawala muugima kubitila munhu imoja, Yesu Kilisito.

¹⁸ Avo kamba vija nzambi za munhu imoja ziwatagusa wanhu wose, vivo ili kwa kinhu kimoja kinogile kwa Mulungu chowatenda wanoge mgameso ga Mulungu wanhu wose na kuwagwaa ugima.

¹⁹ Kamba vija kulema kutegeleza kwa munhu imoja wanhu wengi wotenda nzambi, vivo ili kwa kutegeleza kwa munhu imoja wanhu bwando wotendigwa wanoga mgameso ga Mulungu.

²⁰ Malagizo ga Musa galawilila, avo gehile nago gongezeka, lakini nzambi vizongezeka, ng'hekewa ya Mulungu nayo yongezeka ng'hani.

²¹ Avo, kamba vija nzambi vizitawale na kugala ifa, vivo ili ng'hekewa ya Mulungu yotawala kwa ganogile, na kutugala muugima wa mazuwa gose kubitila Yesu Kilisito Mndewa wetu.

6

Tufa mzinzambi twa wagima kwa Kilisito

¹ Baho tulongeze? Vino tugendelele kutenda nzambi ili ng'hekewa ya Mulungu yongezeka?

² Bule! Tweye tufa na hatulongozigwa kabili na nzambi, yokuwaze tugendelele kabili kukala mzinzambi?

³ Vino hamujuwile kamba tweye wose tuba-tizigwe kwa kuilumba na Yesu Kilisito tuba-tizigwa mwiifa yake?

⁴ Vitudidimizigwe mgamazi, kamba tuzikigwa hamoja nayo na tuilumba mwiifa yake, avo kamba vija Kilisito viyazilibuke mwiifa kwa ukulu wa Tata, vivija na tweye tudahe kukala muugima wa sambu.

⁵ Kwavija kamba tuilumba nayo mna ukufa kamba viyafile, vivija tuilumba nayo mna ukuzilibuka kamba viyazilibuke.

⁶ Kwavija tojuwa unhu wetu wa umwaka uwambigwa mumsalaba hamoja na Kilisito, muladi udahi wa nzambi uli mzing'huli zetu unangigwe na seketuwe watumwa wa nzambi.

⁷ Kwavija munhu yoyose yahafa, kolekesigwa na udahi wa nzambi.

⁸ Kamba tufa hamoja na Kilisito, vivija tota-manila kukala hamoja nayo.

⁹ Kwavija tojuwa kamba Kilisito kazilibuka kwa wafile na honda yafe kabili, ifa honda imtawale kabili.

¹⁰ Avo kwavija kafa mwanza umoja, nzambi yaduhu udahi kumwake na sambu kokala kwa Mulungu.

¹¹ Vivija na mweye muigese kamba mufa na hamulongozigwa kabili na nzambi, lakini mukale wagima kwa Mulungu kubitila Yesu Kilisito.

¹² Nzambi sekezitawale kabili mzing'huli zenu zifa, avo sekemukweleleze vizilonda ng'huli zenu.

13 Vivija sekemulave hata hanhu hadodo ha maungo genu kwa nzambi. Lakini mulave wenyego kwa Mulungu, kamba wanhu wazilibuke kwa wafile, na mulave wenyego kumwake kwa gaja goyolonda.

14 Nzambi sekeziwatawale kabili, kwavija mweye hamulongozigwa na Malagizo ga Musa, lakini molongozigwa na ng'hekewa ya Mulungu.

Watumwa wosang'hana goyolonda Mulungu

15 Vino tulonge choni? Tutende nzambi kabili, kwavija hatulongozigwa na Malagizo lakini tolongozigwa na ng'hekewa ya Mulungu? Bule!

16 Mweye mojuwa kamba mwahailava wenyego kamba watumwa kumtegeleza munhu, mweye mokuwa watumwa wa munhu ayo yumumtegeleza. Mwahawa watumwa wa nzambi, mohelela mwiifa, hebu mwahawa watumwa wa kumtegeleza Mulungu motendigwa munoge mgamezo gake.

17 Lakini Mulungu yatogoligwe, kwavija hamoja umwaka mukala watumwa wa nzambi, lakini sambu mogagoga kwa mizoyo yenu yose, gaja gose geli mna gamafundizo gamubokele.

18 Mulekesigwa muutumwa wa nzambi na muwa watumwa wa kutenda goyolonda Mulungu.

19 Nolonga ulonzi uwalongaga wanhu siku zose muladi mudahe kajuwa. Kamba vija umwaka vimuilavile wenyego kuwa watumwa wa nzambi na gehile gose. Vivija sambu molondeka mulave wenyego kuwa watumwa wa kutenda goyolonda Mulungu, gogala kung'ala.

²⁰ Vimukalile watumwa wa nzambi, mukala hamugesa kutenda goyolonda Mulungu.

²¹ Vino mupata choni vimusang'hane mbuli zija sambi mozonela kinyala? Kwavija gaja gamutendile gogala ifa!

²² Lakini mulekesigwa mzinzambi na mwa watumwa wa Mulungu. Sambu mumweda kwa kupata kung'ala, na kung'ala kuno kogala ugima ulibule uhelelo.

²³ Kwavija fungu da nzambi ayo ifa, lakini nhunza ya Mulungu awo ugima ulibule uhelelo kwa kuilumba na Yesu Kilisito, Mndewa wetu.

7

Mbuli ya kusola

¹ Ndugu zangu, nojuwa mogajuwa gonilonga kwavija nolonga na wanhu wagajuwile malagizo. Malagizo gomtawala munhu kipindi yahawa mgima.

² Mtwanzi yahasoligwa kogodekigwa na lagizo kipindi chose mkasano wake yang'hali mgima, lakini mkasano wake yahafa, mtwanzi ayo kalekesigwa na lagizo dimgogile.

³ Avo yahasoligwa na mbigalo iyagwe kipindi mkasano wake yang'hali mgima, kokemigwa mgoni. Lakini kamba mkasano wake yahafa, kobwihila na hatenda ugoni bule hata kamba yahasoligwa na mbigalo iyagwe.

⁴ Avo ndugu zangu, mweye vivija mufa na hamulongozigwa kabili na Malagizo, kwavija muilumba na lukuli lwa Kilisito, sambu mwa wanhu zake heyo yazilibuke kwa wafile, muladi tusang'hane ganogile kwa Mulungu.

⁵ Vitukalile tokala kuno tolongozigwa vija vilulonda lukuli, usulukilo wa nzambi, uding'huke kwa lagizo usang'hana mzing'huli zetu, mbuli zose zitutendile zihelela mwiifa.

⁶ Sambi hatulongozigwa na Malagizo, kwavija tuigola na gaja gatugodeke. Avo tomsang'hanila Mulungu mnzila ya sambi ya Loho Yang'alile siyo mnzila ya umwaka ya Malagizo gandikigwe.

Malagizo na nzambi

⁷ Vino tulonge Malagizo gana nzambi? Bule! Lakini Malagizo gago ganitendile niye niijuwe nzambi. Maza Malagizo hagalongile, “Sekeusulukile kinhu cha miyago,” Sambi njuwe bule kusulukila kwiha.

⁸ Lakini mbuli ya Malagizo gago, nzambi ipata nzila ya kuding'hula gehile gose kumwangu. Bila Malagizo nzambi zaduhu udahi.

⁹ Baho umwaka ving'halile silongozigwa na malagizo ng'hala mgima, lakini malagizo vigezile, nzambi zizilibuka na niye nifa.

¹⁰ Vinikona niye, malagizo gagesigwe gogala ugima, gagala ifa.

¹¹ Kwavija nzambi zipata nyafasi igaligwe na malagizo, na kubitila malagizo gago, zimvizila na kung'homa.

¹² Avo Malagizo ga Musa Gang'ala, na lagizo ding'ala, domnogeza Mulungu na dinoga.

¹³ Vino ino yofambula kija kinogile kigala ifa kumwangu? Bule, lakini ili nzambi ijuwike kamba nzambi, kubitila kija kinogile igala ifa kumwangu. Avo kubitila Malagizo nzambi ilagusigwa viibanzile kwiha.

Kuigola tweye kwa tweye

¹⁴ Tojuwa kuwa Malagizo golawa kwa Loho Yang'alile lakini niye na munhu yeli na lukuli, nichuuzigwa niwa mtumwa wa nzambi.

¹⁵ Sikijuwile kija kinhenda, kwavija sitenda kija kinonda, lakini kija kinikihila acho kinhenda.

¹⁶ Kamba nahatenda kija sikilondile kutenda, ino yolagusa kuwa nogatogola Malagizo gago kuwa ganoga.

¹⁷ Avo, siyo niye nitenda kinhu acho, ila nguvu ya nzambi ayo ikala mgati mmwangu.

¹⁸ Nojuwa kuwa kuduhu dinogile dikala mgati mmwangu muunhu wangu. Kwavija nolonda kutenda ganogile, lakini sidaha bule kutenda.

¹⁹ Sitenda mbuli zinogile zinilonda kutenda, ila notenda gehile gaja sigalonda kutenda.

²⁰ Avo nahatenda gaja sigalonda kutenda, ino yolagusa kamba siyo niye nitenda avo, ila nzambi ikala mmwangu ayo itenda avo.

²¹ Avo nyona kuna kinhu chogendelela, nahalonda kutenda ganogile, nzambi ya behi yangu.

²² Mgati muumoyo wangu nogadeng'helela Malagizo ga Mulungu.

²³ Lakini nokona kuna lagizo diyagwe dosang'hana mgati mmwangu, lagizo ajo dogomba na malagizo gotogoligwa na nzewe zangu, na donhenda niye niwe mfungwa wa nzambi zisang'hana mgati mmwangu.

²⁴ Oo miyenu niye! Nani yodaha kunikombola ndawe mulukuli luno lunigala mwiifa?

²⁵ Mulungu yatogoligwe, yotenda mbuli zino kubitila Mndewa wetu Yesu Kilisito!

Vino vivo ili, niye mwenyego kwa nzewelee zangu na mtumwa wa Malagizo ga Mulungu, lakini kwa lukuli lwangu niye na mtumwa wa malagizo ga nzambi.

8

Ugima kubitila Loho

¹ Avo wanhu wose weli wa Yesu Kilisito honda watagusigwe kuwa wabananga.

² Kwavija kubitila Yesu Kilisito malagizo ga Loho yogala ugima, gotulekesa na malagizo ga nzambi na ga ifa.

³ Kija hakidahike kutendigwa na Malagizo ga Musa mbuli ya kunyolila kwa unhu wa wanhu, Mulungu kasang'hana kwa kumtuma Mwanage mwenyego, yezile mulukuli luigalile na ng'huli zetu tweye wene nzambi. Avo kazitagusa nzambi zili mulukuli lulo.

⁴ Mulungu katenda vivo muladi gaja galondeke mna Gamalagizo ga Musa gatendeke mgati mmwetu, tweye tukala muugima wa Loho Yang'alile, na siyo lukuli lumemile nzambi.

⁵ Wanhu wokala kwa kulukweleleza lukuli wotawaligwa na magesa ga lukuli. Lakini wanhu wokala kwa kukweleleza viyolonda Loho Yang'alile, wotawaligwa na magesa ga Loho Yang'alile.

⁶ Kwavija kulongozigwa na magesa ga lukuli kogala ifa, lakini kulongozigwa na Loho Yang'alile kogala ugima na tindiwalo.

⁷ Wanhu wokweleleza vilulonda lukuli woihila na Mulungu. Kwavija hawagagoga Malagizo ga Mulungu na hawadaha kugagoga.

8 Wanhu wokweleleza vilulonda lukuli hawadaha kumnogeza Mulungu.

9 Lakini mweye, kamba Loho wa Mulungu kokala mgati mmwenu, hamulongozigwa na lukuli, ila molongozigwa na Loho. Kamba munhu yoyose kaduhu Loho wa Kilisito, munhu ayo heli wa Kilisito bule.

10 Lakini kamba Kilisito kokala mgati mmwenu, hata kamba ng'huli zenu zofa mbuli ya nzambi, Loho kowatenda muwe wagima, kwavija Mulungu kawatenda munoge mgameso gake.

11 Kamba Loho wa Mulungu yamzilibule Yesu kwa wafile kokala mgati mmwenu, avo ayo Mulungu yamzilibule Kilisito kwa wafile vivija kozizilibula ng'huli zenu zifaga, kotenda avo kubitila Loho wake, yokala mgati mmwenu.

12 Avo ndugu zangu, tuna ng'honde, tolondeka seketukale kamba vizilonda ng'huli zetu.

13 Avo mwahakala kamba vizilonda ng'huli zenu, mofa, lakini kamba mozileka nzambi zenu kubitila Loho, mokuwa wagima.

14 Kwavija wanhu wolongozigwa na Loho wa Mulungu wao wana wa Mulungu.

15 Kwavija Mulungu hawagwelele bule Loho wa kuwatenda muwe watumwa kabili na kuwagela bwembwe, lakini kawagwaa Loho wa kuwatenda wana. Na kwa udahi wa Loho tomkema Mulungu, "Tata!"

16 Nayo Loho mwenyego kolagusa hamoja na loho zetu kuwa tweye twa wana wa Mulungu.

17 Kwavija tweye twa wanage, kotugwaa ganogile gayawekile wanhu zake, vivija tweye

hamoja na Kilisito topata gaja gayamwikile,
kamba tugaya nayo, vivija toupata ukulu wake.

Ukulu wonda wize

¹⁸ Kwavija nojuwa magayo ga kipindi kino
hagabanzile ukulu uja wonda ugubuligwe
kumwetu.

¹⁹ Vinhu vose viumbigwe vobetela kwa kusu-
lukila ng'hani, Mulungu vonda yalaguse welihi
wao wanage.

²⁰ Kwavija vinhu viumbigwe vitendigwa
voneke si kinhu bule, siyo kwa kulonda venyego,
lakini kamba viyalondile Mulungu. Hata ivo
chabaho cha kutamanila,

²¹ kuwa vinhu viumbigwe hana siku voleke-
sigwa muutumwa wa kunangika na vokwingila
muukulu wa kubwihila wa wana wa Mulungu.

²² Kwavija tojuwa mbaka sambu baha, vinhu
vose viumbigwe vogutilila kwa usungu kamba
usungu wa kulela mwana.

²³ Lakini siyo vinhu viumbigwe viiyeka avo
vigutilila kwa usungu, lakini tweye vivija tuli
na Loho, yakalile nhunza ya ichanduso ya Mu-
lungu, togutilila mgati kwa mgati, kuno tobetela
Mulungu yatutende wanage na kutulekesa mna
zing'huli zetu.

²⁴ Kwavija kwa kutamanila avo tukomboligwa,
lakini twahachona acho kitubetela, tamanilo dijo
hadifaya. Nani yotamanila kija kiyaone?

²⁵ Lakini kamba totamanila kija tung'hali hatu-
nachona, tokibeta kwa kufunga umoyo.

²⁶ Vivo ili, Loho mwenyego kotutaza tweye kuna
ukunyolila kwetu. Kwavija hatujuwile kija kit-
ulondeka kumpula Mulungu. Loho mwenyego

kotupulila kwa Mulungu kwa kugutilila kuleka kulongeka.

²⁷ Ayo yolola mmizoyo yetu, kojuwa viyogesa Loho, kwavija Loho kowapulila wanhu wa Mulungu kamba viyolonda Mulungu.

²⁸ Tojuwa kuwa mna ivinhu vose Mulungu kosang'hana vinogile kwa waja womnogela Mulungu, waja yawakemile watende goyolonda.

²⁹ Kwavija wanhu yawajuwile Mulungu toka mwaka, awo yawabagule waigale na Mwanage, muladi Imwana yawe mwana wa chaudele mulukolo lukulu.

³⁰ Avo waja wabaguligwe na Mulungu, wao yawakemile, na waja yawakemile, kawatenda wanoge mgameso gake, na waja yawatendile wanoge mgameso gake, wao yakalile nao muukulu wake.

Unogelwa wa Mulungu kubitila Yesu Kilisito

³¹ Mzimbuli zose zino, tulonge choni, Mulungu yahawa ubanzi wetu, nani yodaha kututenda mbuli yoyose?

³² Mulungu hamonele bazi hata Mwanage mwenyego, lakini kamulava mbuli ya tweye wose! Kamba katugwaa Mwanage, vino vivija honda yatugwee bule vinhu vose?

³³ Vino nani yonda yawalavile vitala wanhu wasaguligwe na Mulungu? Mulungu mwenyego kawatenda wanoge mgameso gake!

³⁴ Vino nani yonda yawataguse kuwa wabananga? Kuduhu! Kwavija Yesu Kilisito kafa, abaho kazilibuka kwa wafile, sambi kokala muukulu mwambu wa mkono wa kudila wa Mulungu, nayo ayo yotupulila kwa Mulungu.

³⁵ Vino nani yodaha kutugola na unogelwa wa Kilisito? Vino mbuli ya magayo hebu udala wa kupata vilondeka hebu madununzo hebu lufilili lwa nzala hebu ukiwa hebu zumozumo hebu ifa?

³⁶ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Mbuli yako, tweye twa mdizumozumo da kufa imisi na ikilo.

Tuigala na ng'hondolo wochola kuchinjigwa.”

³⁷ Bule, mzimbuli zose zino tuhuma ng'hani ku-bitila heyo yotunogela tweye!

³⁸ Kwavija niye nojuwa goya kuduhu kinhu kidaha kutugola na unogelwa wake, si ifa hebu ugima hebu wasenga wa kuulanga hebu wakulu wayagwe wa kuulanga, si kipindi cha sambu hebu kipindi chonda kize, hebu udahi wowose,

³⁹ si kuulanga hebu hasi kuwochola wanhu wafile, hebu mna ivinhu vose viumbigwe, kuduhu kidaha kutugola na unogelwa wa Mulungu uli kwa Yesu Kilisito Mndewa wetu.

9

Mulungu na wanhu zake

¹ Niye nolongwa ukweli, niye na munhu wa Kilisito, avo siviza bule. Moyo wangu, kwa kuitogolela na Loho Yang'alile, wonongela kamba silonga uvizi bule.

² Nolongwa vino, kwavija nonyunyuwala ng'hani na usungu uli muumoyo haumala bule,

³ mbuli ya Wayahudi wayangu, na wanhu wa lukolo lwangu, mbuli ya kuwataza nahadahile kupula niduiligwe na Mulungu na mbaguligwe na Kilisito.

⁴ Awo wao Wayahudi, wasaguligwe na Mulungu wawe wanage, kawalagusila ukulu wake, kailagana nao, kawagwaa Malagizo gake, na vija viwolonge kumtambikila na gaja gayalongile.

⁵ Awo wao wazukulu wa wahenga wa Waebulania, nayo Kilisito muuunhu wake kalawa mulukolo lwao. Mulungu yotawala mna ivose, yatogoligwe siku zose! Ona.

⁶ Silonga bule Mulungu kalemelwa kutenda kija kiyalongile, kwavija siyo wanhu wose wa Izilaeli wao wanhu wa Mulungu.

⁷ Vivija siyo lukolo lose lwa Abulahamu wao wanage Mulungu. Kwavija Mulungu kamulongela Abulahamu, “Lukolo lwako lolawa kwa Isaka.”

⁸ Avo siyo wana wose wa Abulahamu waleligwe kwa lukuli wao wana wa Mulungu, lakini wana waleligwe kubitila kija kiyalongile Mulungu, awo wao lukolo lwa Abulahamu.

⁹ Kwavija kija kiyalongile Mulungu acho kino, “Mna ikipindi kinogile nobwela na Sala kolela mwana.”

¹⁰ Na haimalile baho bule, ila Lebeka kalela wana wabili kwa tata imoja, nayo iyo Isaka muhenga wetu.

¹¹ Lakini wana wao wabili wang'hali hawanavumbuka na wang'hali hawanajuwa kutenda ganogile hebu gehile, muladi Mulungu yaoneke kana udahi wa kusagula,

¹² na yahasagula kosagula kamba viyolonda mwenyego, na siyo mbuli ya kija kiyatendile munhu, lakini kwa kija kiyalongile, “Imkulu kom-sang'hanila imdodo.”

13 Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Nimnogela Yakobo, lakini nimwihila Esau.”

14 Vino tulonge choni? Mulungu kobagula? Bule habagula bule.

15 Kwavija kamulongela Musa, “Nomtendela ganogile munhu yoyose inimulonda, na nomonela bazi munhu yoyose inimulonda.”

16 Avo kila kinhu chotamanila bazi da Mulungu siyo viyolonda munhu hebu viyosang'hana munhu.

17 Kwavija Maandiko Gang'alile gomulongela vino Falao, “Niye nikutenda mndewa, muladi kubitila gweye ndaguse udahi wangu na twaga jangu dijuwike mwiisi yose.”

18 Avo, Mulungu komonela bazi munhu yoyose yoomulonda na komtenda munhu yoyose yoomulonda yawe mdala kutogola.

Bazi na ng'hasiliki za Mulungu

19 Lakini imoja wenu konilongela, “Kamba vino vivo ili, habali Mulungu kolonga tubananga? Nani yodaha kugalema goyolonda Mulungu?”

20 Gweye mbwigangu kwa nani umwidika Mulungu? Vino kitumbe chodaha kumuuza munhu yakilumbile, “Habali unilumbile vino?”

21 Avo munhu yalumbile kitumbe kodaha kukisang'hanila kamba viyolonda. Kodaha kulumba vitumbe vibili muulongo uuja, kitumbe kimoja kwa sang'hano ng'hulu na kiyagwe kwa sang'hano ndoo ndodo.

22 Vivo ili kwa kija kiyatendile Mulungu. Kalonda kulagusa ng'hasiliki yake na kutenda udahi wake ujuwike, lakini kafunga umoyo

na kuwonela bazi wanhu wose walondeke kutagusigwa, wanhu walondeke kubanangigwa.

²³ Nayo mwenyego kalonda kulagusa ukulu wake, viyatonele bazi tweye wanhu zake, yatusagule toka mwaka tubokele ukulu wake.

²⁴ Avo tweye twa wanhu tukemigwe, siyo kulawa kwa Wayahudi waiyeka, lakini vivija kulawa kwa wanhu haweli Wayahudi.

²⁵ Kamba viyolonga Mndewa mkitabu cha mtula ndagu Hosea,

“Wanhu haweli wangu,
nowakema, ‘Wanhu zangu.’

Ija simnogele,
nomkema, ‘Nomnogela.’

²⁶ Na hanhu hawalongeligwe, ‘Hamwili wanhu zangu,’

baho wokemigwa wana wa Mulungu yeli mgima.”

²⁷ Nayo Isaya mtula ndagu wa Mulungu kalonga kwa kukemelela mbuli ya wanhu wa Izilaeli, “Hata kamba wanhu wa Izilaeli wengi kamba msanga wa mhwani, lakini wanhu wonda wakomboligwe wokuwa wadodo.

²⁸ Kwavija Mndewa kolopola kumambukiza kuwatagusa wanhu wa mwiisi.”

²⁹ Kamba Isaya viyalongile ako kukisogo, “Maza Mndewa yeli na udahi sambu yatulekele wanhu wayagwe mulukolo, twahabanangike kamba wanhu wa Sodoma na Gomola.”

Paulo kowapulila kwa Mulungu wanhu wa Izilaeli

³⁰ Avo tulonge choni? Wanhu haweli Wayahudi hawatendile kinhu muladi watendigwe wanoge

mgameso ga Mulungu, lakini kwa kumtamanila, Mulungu kawatenda wanoge mgameso gake.

³¹ Wanhu wa Izilaeli wakalile wozahila malagizo muladi watendigwe wanoga na Mulungu, lakini hawagapatile malagizo ga kuwatenda wanoge mgameso ga Mulungu.

³² Habali hawagapatile? Hawagapatile kwavija hawekile tamanilo jao kwa Mulungu lakini watamanila gaja gawakalile wosang'hana. Avo waikwala, “mwiing'walo ya dibwe.”

³³ Kamba vigolonga Maandiko Gang'alile, “Loleni nokwika dibwe ako Sayuni donda diwatende wanhu waikwale, dibwe kulu donda diwalagaze wanhu. Lakini munhu yoyose yonda yamtogole honda yagwe kinyala.”

10

¹ Ndugu zangu, moyo wangu wolonda ng'hani na nowapulila kwa Mulungu Waizilaeli wayangu wakomboligwe!

² Nokona kuwa wowamba ng'hani kumnogeza Mulungu, lakini kuwamba kwao hakutimilike kwavija hawaujuwile ukweli wose.

³ Kwavija hawajuwile vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake, lakini wao watenda viwogesa, avo walema kutogola vija Mulungu viyowatenda wanhu wanoge mgameso gake.

⁴ Kwavija Kilisito viyezile, keza kugamambukiza Malagizo, avo munhu yoyose yomtogola Kilisito kotendigwa kanoga mgameso ga Mulungu.

Ukombozi kwa wanhu wose

⁵ Mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Mulungu kwa kugagoga Malagizo, Musa kandika vino, “Munhu yoyose yogoga Malagizo kokuwa mgima kwa Malagizo.”

⁶ Lakini mbuli ya kutendigwa kunoga mgameso ga Mulungu kwa kumtamanila, Maandiko Gang'alile golonga vino, “Sekeuiuze mwenyego, nani yonda yachole kuulanga kumuhumulusa Kilisito?”

⁷ “Vivija sekeuiuze, nani yonda yachole hasi kowochola wanhu wafile kumzilibula Kilisito?”

⁸ Maandiko Gang'alile golonga, “Usenga wa Mulungu wa behi na gweye, wa mumulomo wako na muumoyo wako,” nao, awo usenga wa kumtamanila Mulungu, utuwapetela wanhu.

⁹ Wahalonga kwa mulomo wako kuwa Yesu ayo Mndewa na kotogola muumoyo wako kuwa Mulungu kamzilibula kwa wafile, kokomboligwa.

¹⁰ Kwavija wahatogola muumoyo wako, kotendigwa kunoga mgameso ga Mulungu na wahalonga kwa mulomo wako kokomboligwa.

¹¹ Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yomtogola honda yageligwe kinyala.”

¹² Mulungu hawabagula Wayahudi na wanhu haweli Wayahudi, kwavija wose Mndewa wao imoja, nayo kowatendela ganogile wanhu wose wompula.

¹³ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Munhu yoyose yopula kwa twaga da Mndewa kokomboligwa.”

¹⁴ Vino wompulaze kamba hawamtogole? Na womtogolaze kamba hawauhulike usenga wake? Na wouhulikaze usenga kamba kудuhu munhu

wa kuwapetela?

¹⁵ Wanhu wopetaze usenga kamba hawatumigwe? Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, "Lola vivinogile kwiza kwa wanhu wopeta Mbuli Inogile!"

¹⁶ Lakini siyo wose waitogola Mbuli Inogile ya Mulungu. Kwavija Isaya mtula ndagu wa Mulungu kalonga, "Mndewa, nani yautogole usenga wetu?"

¹⁷ Avo munhu komtamanila Mulungu kwa kuhulika usenga, usenga awo wokwiza kwa kupetigwa kwa mbuli inogile ya Kilisito.

¹⁸ Lakini niye nouza, vino hawauhulike usenga? Ona, kuuhulika wauhulika, kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Nyangi zao zihulikigwa mwiisi yose, mbuli zao zivika kuuhelelo wa isi."

¹⁹ Nouza kabili, vino wanhu wa Izilaeli hawajuwa bule? Mulungu kalonga kwa mulomo wa Musa, "Nowatenda mweye wanhu zangu muwonele migongo,

wanhu wa isi iyagwe
nowatenda muwagevuzikile
wanhu wabozi wa isi ziyagwe."

²⁰ Mulungu kagangamiza kulonga kwa mulomo wa Isaya,

"Wanhu walekile kunizahila wanyona,
niwalawilila wanhu walekile kuuza mbuli zangu."

²¹ Lakini mbuli ya Izilaeli, Mulungu kolonga, "Imisi yose niwenulila makono gangu kuwabokela wanhu woleka kunihulika na wononga vihile."

11

Mulungu kowonela bazi wanhu wa Izilaeli

¹ Nouza, vino Mulungu kowalema Wayahudi wanhu zake mwenyego? Bule, hawalema! Niye mwenyego na Mwiizilaeli, mzukulu wa Abulahamu, kabila da Benjamini.

² Mulungu hawalemile bule wanhu zake, yawasagule toka mwaka. Vino hamujuwile bule Maandiko Gang'alile vigalonga mbuli ya Eliya viyamuyalalile Mulungu mbuli ya wanhu wa Izilaeli?

³ Kalonga, “Mndewa, wawakoma watula ndagu zako na kubomola kila upango wako wa kulavila nhosa. Niye niyeka ayo nisigale na wao wolonda kung'homa.”

⁴ Vino Mulungu kamwidikaze? Kamwidika vino, “Niye mwenyego niikila wanhu gana miyanza malongo saba waja hawamtambikile Baali yaitendile mulungu.”

⁵ Sambu vivo ili, hana wanhu kidogo wasigala mna iwanhu wasaguligwe na Mulungu kwa ng'hekewa yake.

⁶ Avo wasaguligwa kwa ng'hekewa ya Mulungu, siyo mbuli ya gaja gawasang'hane. Maza Mulungu kosagula wanhu kwa gaja goyosang'hana, baho ng'hekewa yake sambu iwe ng'hekewa bule.

⁷ Vino, wanhu wa Izilaeli wakipata kija kiwakalile wokizahila? Bule, lakini waja wasaguligwe na Mulungu wakipata, wayagwe wafumbigwa sekewajuwe.

⁸ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga, “Mulungu kaifunga mizoyo yao na nzeweze zao, mbaka lelo hawadaha kulola hebu kuhulika.”

⁹ Nayo Daudi kolonga,
“Nyimwili nyimwili zao ziwe mtego wa kuwanamata,
waikwale na watagusigwe!

¹⁰ Meso gao gafumbigwe sekewadahe kulola, migongo yao iveduke mbuli ya kugaya siku zose.”

¹¹ Nouza kabili, vino Wayahudi viwaikwalile na kugwa hawenuke kabili? Bule haili avo, kwavija Wayahudi watenda nzambi, wanhu haweli Wayahudi wakomboligwa, avo Wayahudi wowonela migongo.

¹² Nzambi za Wayahudi zigala vinhu vingi vinogile kwa wanhu wa mwiisi, na kulemelwa kwa Wayahudi kugala vinhu vingi vinogile kwa wanhu haweli Wayahudi. Avo kamba Wayahudi wahasang'hana goyolonda Mulungu wogala vinhu vingi ng'hani vinogile.

Ukombozi wa wanhu haweli Wayahudi

¹³ Sambu nolongu na mweye wanhu hamwili Wayahudi, kwavija niye na mtumigwa wa wanhu haweli Wayahudi, noigodela sang'hano yangu.

¹⁴ Nogesa nodaha kuwatenda Wayahudi wayangu wawonele migongo mweye, avo ndahe kuwakombola wayagwe wao.

¹⁵ Kwavija Wayahudi viwalemigwe, wanhu wose wa mwiisi wailumba na Mulungu. Sambu yokuwaze kamba wahatogoligwa? Wanhu wafile wozilibuka!

¹⁶ Kamba kihande cha ichanduso cha gate kilavigwa kwa Mulungu, avo gate jose dilavigwa kwa

Mulungu, na kamba mzizi wa mbiki ulavigwa kwa Mulungu, vivija na matambi gake galavigwa kwa Mulungu.

¹⁷ Kamba matambi gayagwe ga mzeituni wamungunda gakanhigwa na tambi da mzeituni wa kumuhulo diombekigwa, avo mweye wanhu hamwili Wayahudi wao tambi da mzeituni wa kumuhulo. Sambi momweda kwa kupata vinhu vingi vinogile kulawa kwa Wayahudi.

¹⁸ Avo sekemuwabeze waja wose wakanhigwe kamba matambi, moigodela choni? Mweye mwa matambi, hamuigogeleza mizizi, ila mizizi yowagogeleza mweye.

¹⁹ Lakini molonga, “Matambi gakanhigwa muladi niye niombekigwe mmwake.”

²⁰ Ona molonga. Wakanhigwa kwavija hawatogole, mweye musola hanhu hao kwavija mutogola. Lakini sekemuigodele mbuli ayo, ila dumbeni.

²¹ Kamba Mulungu kagakanha matambi gakalile hanhu hake, vino viugesa kokonela bazi gweye?

²² Loleni Mulungu viyeli na bazi na viyeliduhu mwangalo. Mulungu kaduhu mwangalo kwa waja watendile nzambi, lakini kokonela bazi kamba wahagendelela kutamanila bazi jake. Wahaleka kutenda avo vivija kakanhigwa.

²³ Wayahudi wahaleka kulema kutogola kwao, woombekigwa kabili, kwavija Mulungu kodaha kuwaombeka kabili.

²⁴ Mweye wanhu hamwili Wayahudi mukanhigwa kulawa mumzeituni wa kumuhulo na muombekigwa mumzeituni wa mumgunda,

hanhu haheli henu, avo vibuha ng'hani kwa Mulungu kugaombeka matambi gakanhigwe mumbiki wao wenyego.

Mulungu kowonela bazi wanhu wose

²⁵ Ndugu zangu, nolonda muijuwe mbuli ino ifisigwe, muladi sekemuyone mwa wabala ng'hani, Wayahudi hawamtegeleze Mulungu kwa kipindi kidodo, mbaka wanhu haweli Wayahudi walondeke kumbwelela Mulungu wenele.

²⁶ Wanhu wose wa Izilaeli wokomboligwa, kamba vigalonga Maandiko Gang'alile, “Mkombola kokwiza kulawa Sayuni kowatenda wanhu wa lukolo lwa Yakobo waleke nzambi zao.

²⁷ Vino vivo vonda niilagane nao, nahasegeza nzambi zao.”

²⁸ Kwavija Wayahudi wailema Mbuli Inogile, waihila na Mulungu mbuli ya mweye wanhu hamwili Wayahudi. Lakini kwavija wasaguligwa, wang'hali wonogeligwa na Mulungu mbuli ya wahenga zao.

²⁹ Kwavija Mulungu yahamsagula munhu na kumgwaa nhunza, hagesa habali yatendile vivo.

³⁰ Baho umwaka mweye wanhu hamwili Wayahudi hamumtegeleze Mulungu, lakini sambu Mulungu kowonela bazi kwavija Wayahudi waleka kumtegeleza.

³¹ Vivo ili, kwavija Mulungu kawonela bazi mweye, na sambu Wayahudi nao hawamtegeleza Mulungu, muladi na wao vivija Mulungu yawonele bazi.

³² Kwavija Mulungu kawagodeka wanhu wose sekewamtegeleze muladi yawonele bazi wanhu wose.

Tumtogole Mulungu

³³ Loleni Mulungu viyanogile! Mulungu mbala ng'hani na kana nzeweze ng'hani! Nani yodaha kugasimulila gaja goyolonda kusang'hana? Nani yodaha kuzijuwa nzila zake?

³⁴ Kamba vigalonga Maandiko Gang'alile, “Nani yazijuwile nzeweze za Mndewa? Nani yodaha kumgwaa magesa?

³⁵ Nani yasongile kumgwaa kinhu Mulungu, ili Mulungu yambwelezele?”

³⁶ Kwavija vinhu vose viumbigwa na Mulungu, na vose vabaho kubitila Mulungu na vabaho mbuli yake. Mulungu yagweleligwe ukulu siku zose! Ona.

12

Vitulondeka kumsang'hanila Mulungu

¹ Avo, ndugu zangu, kwavija Mulungu kana bazi ng'hani, nowapula ng'hani, ilaveni wenyego kwa Mulungu kamba nhosa ili ngima. Ilaveni wenyego kamba wanhu mung'alile na kumno-geza Mulungu. Ino ayo nzila inogile ya kumtam-bikila Mulungu.

² Sekemukwelezele vowotenda wanhu wa mwiisi ino, lakini mulekeni Mulungu yaigaluse mizoyo yenu kwa kugalusa vija vimugesha. Baho modaha kugajuwa goyolonda Mulungu, gaja ganogile na gomnogela heyo na kija kitimilike.

³ Kwavija Mulungu kanigwaa ng'hekewa, avo nowalongela mweye mose, sekemuitende

munoga ng'hani kubanza vija vimulondeka kuwa, lakini nzewe zenu ziigale na tamanilo diyawagwelele Mulungu.

⁴ Avo, mulukuli kuna maungo mengi, kila maungo gana sang'hano yake.

⁵ Vivo ili kumwetu tweye, hamoja twa wengi, twa maungo mulukuli lwa Kilisito, na kila imoja wetu ni maungo ga miyage.

⁶ Avo kila munhu vitwili kana nhuza yake, kamba Mulungu viyatugwee ng'hekewa. Kamba munhu kagweleligwa nhunza ya kulagula usenga wa Mulungu yatende vivo kamba viyomtamanila Mulungu.

⁷ Munhu yagweleligwe nhunza ya kusang'hana yasang'hane, na munhu yagweleligwe nhunza ya kufundiza yafundize.

⁸ Munhu yagweleligwe nhunza ya kuwagangamiza wayagwe yatende vivo. Munhu yomgolela miyage kinhu, yatende vivo kwa moyo unogile. Munhu yowalongoza wanhu, yawalongoze goya. Munhu yowonela bazi wanhu, yatende vivo kwa kusamhuka.

⁹ Unogelwa wenu uwe wa ukweli, gehileni gehile, gagogeni ganogile.

¹⁰ Mwiinogele ng'hani kamba ndugu, kila munhu tanhu yamgese miyage kubanza mwenyego.

¹¹ Sang'haneni ng'hani, sekemuwe wanyeke. Msang'hanileni Mndewa kwa kuwamba.

¹² Kumtamanila kwenu Mulungu kuwatende mudeng'helele, mwahagaya beteleni kwa kufunga umoyo, mpuleni Mulungu siku zose.

¹³ Wagweleleni vinhu wanhu wa Mulungu waliduhu, na wabokeleni wageni kwa moyo unogile.

¹⁴ Mpuleni Mulungu yawatendele ganogile wanhu wose wowadununza mweye, ona, mpuleni Mulungu yawatendele ganogile siyo yawaduile.

¹⁵ Deng'heleleni hamoja na waja wodeng'helela, lileni hamoja na waja wolila.

¹⁶ Kaleni goya mweye kwa mweye, sekemuigode, togoleni kusang'hana na wanhu wokoneka siyo kinhu. Sekemuyone muna nzewe ng'hani.

¹⁷ Kamba munhu kakutendela gehile, sekeumb-welezele gehile. Tenda ganogile mgameso ga wanhu wose.

¹⁸ Mweye wenyego wambeni ng'hani mukale na wanhu wose kwa moyo uholile.

¹⁹ Mbwigu zangu, sekemulipe gehile, lakini lekeni ng'hasiliki ya Mulungu itende vivo. Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, "Mndewa kolangu, niye iyo yonda nilipe gehile."

²⁰ Lakini, vivija Maandiko Gang'alile golonga, "Kamba munhu yakwihile kokona nzala mgwee lujo yaje, yahakona ng'hilu mgwee mazi yang'we, kwavija kwa kutenda avo komtenda yagwe kinyala na kohulika usungu muumoyo wake kamba usungu wa kumkutulila makala ga moto mdipala."

²¹ Sekeutogole gehile gakuhome, lakini gahume gehile kwa ganogile.

13

Kuwategeleza watawala wa isi

¹ Kila munhu yawategeleze watawala wa isi, kwavija utawala wose wolawa kwa Mulungu. Utawala wose uli mziisi wikigwa baho na Mulungu.

² Avo, munhu youlema utawala wa mwiisi kolema kija kiyekile Mulungu, na munhu yoyose yotenda vivo koigalila mwenyego nhaguso yake.

³ Kwavija watawala wa mziisi hawadumbigwa na wanhu wotenda ganogile, lakini wodumbigwa na wanhu wotenda gehile. Avo gweye wahalonda sekeuwadumbe watawala wa mziisi sang'hana ganogile, na wao wokutogola.

⁴ Kwavija wao ni wasang'hanaji wa Mulungu, wokusang'hanila ganogile. Lakini wahasang'hana gehile baho wadumbe, kwavija wao wana udahi wa kutagusa. Wao ni wasang'hanaji wa Mulungu na wolagusa ng'hasiliki ya Mulungu kwa wanhu wotenda gehile.

⁵ Kwa mbuli ayo wategelezeni watawala wa mwiisi, siyo mbuli ya ng'hasiliki ya Mulungu iiyeka, lakini kwavija vivo viulonda moyo usang'hane.

⁶ Lekaavo mweye molipa kodi, kwavija watawala wa mwiisi ni wasang'hanaji wa Mulungu, nao wowasang'hanila mweye.

⁷ Mulipe kila munhu fungu jake, lipa kodi kwa munhu yobokela kodi, lipa ushulu kwa munhu yobokela ushulu, munhu wa kumdumba mdumbe, munhu wa kumtegeleza mtegeleze.

Kuinogela

⁸ Sekemudaigwe kinhu chochose, lakini mu-daigwe kuwanogela waenu. Munhu yotenda vivo kogagoga Malagizo gose ga Musa.

⁹ Malagizo gano, “Sekeutende ugoni, sekeukome, sekewibe, sekeusulukile vinhu va miyago,” na Malagizo gose gayagwe gekigwa mna dilagizo dino dimoja, “Mnogele miyago kamba viuinogela mwenyego.”

¹⁰ Wahamnogela miyago honda umtendele gehile, avo kuinogela ako kugagoga Malagizo gose.

¹¹ Molondeka mutende vino, kwavija mojuwa kipindi chenu cha kulamuka muutulo kivika, kwavija ukombozi wetu wa mmabehi ng'hani sambi kubanza vitusongile kumtogola Yesu.

¹² Sambu kilo chomala na imisi ya mmabehi. Tuleke kusang'hana mbuli zisang'hanigwa mdiziza, tusole silaha za kuitowela mmulenge.

¹³ Tukaleni goya kamba viwokala wanhu imisi, seketukale kwa umelo mna zinyimwili nyimwili hebu kwa kukoligwa hebu kwa dikwe hebu kwa ugoni hebu kwa kugomba na kuyonela migongo.

¹⁴ Lakini muilumbe na Mndewa Yesu Kilisito, sekemugese kukweleleza vizilonda ng'huli zenu.

14

Sekemuitaguse wenyego

¹ Wabokeleni wanhu waja kumtamanila kwao Mulungu hakunagangamala goya, sekemuibamilile nao kwavija wogesa viyagwe.

² Wanhu hawaigalile bule, wanhu wayagwe womtamanila Mulungu na woja kinhu chochose,

lakini wanhu waja kumtamanila kwao Mulungu hakunagangamala goya woja mboga mboga ziiyeka.

³ Wanhu woja kila kinhu sekewawabeze waja hawajaga kila kinhu. Na waja woja mboga mboga ziiyeka sekewawataguse waja woja kila kinhu, kwavija Mulungu kawatogola.

⁴ Vino gweye kwa nani mbaka umtaguse msang'hanaji wa miyago? Mkulu wa msang'hanaji ayo, ayo yonda yasagule kamba kadaha hebu kalemelwa. Na kodaha kwavija Mndewa kodaha kumtenda yahume.

⁵ Munhu kodaha kugesha hana siku imoja ng'hulu kubanza zose, na munhu iyagwe kodaha kugesha siku zose ziigala. Avo kila munhu yalole kamba viyogesa vinoga.

⁶ Munhu yogesa siku imoja ng'hulu kubanza zose kotenda avo mbuli ya Mndewa, na munhu yoja kila kinhu kotenda vivo mbuli ya Mndewa kwavija komgwaa nhogolwa Mulungu. Vivija munhu yoleka kuja lujo luyagwe kotenda vivo mbuli ya Mulungu, nayo vivija komgwaa nhogolwa Mulungu.

⁷ Kwavija kuduhu munhu yoyose vitwili yokuwa mgima kwa mbuli yake mwenyego na vivija kuduhu munhu yofa kwa mbuli yake mwenyego.

⁸ Avo twahawa wagima twa wagima mbuli ya Mndewa, na twahafa tofa mbuli ya Mndewa. Avo twahafa hebu twahawa wagima twa wanhu zake Mndewa.

⁹ Kwavija Kilisito kafa na kazilibuka muladi yawe Mndewa wa wanhu wagima na wafile.

¹⁰ Gweye habali umtagusa miyago? Hebu habali umbeza miyago? Kwavija hana siku tokwima mgameso ga Mulungu tutagusigwe.

¹¹ Kwavija Maandiko Gang'alile golonga, “Mndewa kolonga, kamba vija vinili mgima, kila munhu konifugamila na kila munhu kolonga, niye na Mulungu.”

¹² Kila munhu vitwili, komulongela Mulungu mbuli zake mwenyego.

Sekeumuhonze miyago yatende nzambi

¹³ Avo tuleke kuitagusa na seketuwakimile waetu hebu kuwahonza watende nzambi.

¹⁴ Kwavija niilumba na Mndewa Yesu, nojuwa goya vinhu vose vinoga kudigwa, lakini munhu yokona kinhu kiha kudigwa, kinhu acho kiha kumwake heyo.

¹⁵ Wahamgevuza miyago mbuli ya lujo luuja, aho kудuhu unogelwa. Sekeutogole lujo lwako luwe kilamuso cha kumtenda miyago yabanange kutamanila kwake, kwavija Kilisito kafa mbuli yake!

¹⁶ Sekeutogole kija kiugesa kinoga kibeziigwe.

¹⁷ Kwavija Undewa wa Mulungu siyo mbuli ya kuja na kung'wa. Lakini mbuli ya kutenda ganogile, tindiwalo na deng'ho, vose vino volawa kwa Loho Yang'alile.

¹⁸ Munhu yomsang'hanila Kilisito kamba avo, komnogeza Mulungu na kotogoligwa na wanhu.

¹⁹ Avo tugoge ng'hani kusang'hana mbuli zigala tindiwalo na kuigangamiza.

²⁰ Sekeuibanange sang'hano ya Mulungu mbuli ya lujo. Vose vidigwa vinoga, lakini havinogile

kuja lujo londa lumuhonze miyago yatende nzambi.

²¹ Vinoga kuleka kuja nyama hebu kung'wa divai hebu kusang'hana kinhu chochose chonda kimuhonze miyago yatende nzambi.

²² Gendelela kukigoga kija kiutogola mgameso ga Mulungu wako. Kamweda munhu ija hagesa muumoyo wake kamba kabananga kwa gaja goyogesa ganoga kusang'hana.

²³ Lakini munhu yeli na shaka yahaja kota-gusigwa, kwavija koja kuno hamtamanila Mulungu, na mbuli yoyose isang'hanigwa bila kumtamanila Mulungu iha.

15

Wanogeze wayagwe siyo gweye mwenyego

¹ Tweye tumtamanila Mulungu kwa nguvu tuwataze waetu womtamanila Mulungu kwa kunyolila muladi wadahe kufunga umoyo mna ukunyolila kwao. Seketutende gaja gotunogela tweye twiiyeka.

² Kila munhu vitwili yamnogeze miyage kumtenda yamwede, muladi yagangamale kumtamanila Mulungu.

³ Kwavija Kilisito hasang'hane gamnogehe heyo yaiyeka. Lakini kamba Maandiko Gang'alile viginalonga, “Maligo gose gawakuligile gweye, vivija wandiga niye.”

⁴ Kila kinhu chandikigwe ako umwaka chandikigwa kutufunza tweye, muladi kwa kubetela na kuigangamiza tumtamanile Mulungu kubitila Maandiko Gang'alile.

⁵ Mulungu yeli chanduso cha kufunga umoyo na kugangamala, yawatende muwe kinhu kimoja kwa kukweleleza viyatendile Yesu Kilisito,

⁶ muladi mweye mose kwa moyo umoja na sauti imoja mumgwee nhogolwa Mulungu, Tata wa Mndewa wetu Yesu Kilisito.

Mbuli Inogile kwa wanhu haweli Wayahudi

⁷ Igonekeni, mugale ukulu kwa Mulungu, kamba Kilisito viyawagoneke mweye.

⁸ Kwavija nowalongela, Kilisito kawasang'hanila Wayahudi kuwalagusila Mulungu kotenda kija kiyalongile, kotenda kija kiyailagane na wahenga zao kilawilile,

⁹ na kuwatenda wanhu haweli Wayahudi wangwee nhogolwa Mulungu kwa bazi jake. Kamba Maandiko Gang'alile vigalanga,

“Avo, nokugwaa nhogolwa kwa wanhu haweli Wayahudi,
nokwimba nyila za kuditogola twaga jako.”

¹⁰ Vivija golonga,

“Wanhu hamwili Wayahudi deng'heleleni hamoja na wanhu wa Mulungu!”

¹¹ Vivija golonga,

“Wanhu wose hamwili Wayahudi, mtogoleni Mndewa,
makabila gose ga mwiisi, mtogoleni Mndewa!”

¹² Vivija mtula ndagu wa Mulungu Isaya kolonga,
“Kolawilila munhu mulukolo lwa Yese,
nayo kowatawala wanhu haweli Wayahudi,
na wao womtamanila.”

¹³ Mulungu yotamaniligwa, yawatende mu-deng'helele ng'hani na muwe na tindiwalo kwa

kumtamanila kwenu, muladi kutamanila kwenu
kukule kwa udahi wa Loho Yang'alile.

Kilamuso cha Paulo cha kwandika bila kudumba

¹⁴ Ndugu zangu, niye nogesa mweye munoga ng'hani, na mna nzeweze zose na modaha kui-funza wenyego.

¹⁵ Lakini mna ibaluwa ino sidumbile kwandika mbuli za kuwakumbuseni mbuli ndodo ziiyeka, nhenda avo kwavija Mulungu kangwaa ng'hekewa,

¹⁶ ya kuwa mtumigwa wa Yesu Kilisito kwa kuwasang'hanila wanhu haweli Wayahudi. Nosang'hana kamba mulava nhosa kwa kuwapetela wanhu Mbuli Inogile ilawa kwa Mulungu, muladi wanhu haweli Wayahudi wawe nhosa itogoligwa kwa Mulungu, itendigwe ing'ale kubitila Loho Yang'alile.

¹⁷ Kwa kuilumba na Yesu Kilisito, nodaha kuigodela sang'hano yangu kwa Mulungu.

¹⁸ Silonga mbuli yoyose iyagwe, ila mbuli ija iiyeka iyaitendile Kilisito kubitila niye, kuwalongoza wanhu haweli Wayahudi wamtegeleze Mulungu. Nhenda avo kwa kulonga na kusang'hana,

¹⁹ kwa udahi wa unzonza na vifukuzi, kwa kubitila udahi wa Loho wa Mulungu. Avo muumwanza wangu kulawa Yelusalemu mbaka Iluliko, niwapetela wanhu Mbuli Inogile yose ya Kilisito.

²⁰ Siku zose nosulukila kuwapetela wanhu Mbuli Inogile kila hanhu hawanadihulika twaga da Kilisito, muladi sekenizenge mna ichandusilo cha munhu iyagwe.

²¹ Kamba Maandiko Gang'alile vigalonga,
“Wanhu hawanalongeligwa mbuli yake wokona,
na waja hawanamuhulika wojuwa.”

Paulo kofunga mwanza wa kuchola Lumi

²² Lekaavo miyanza mingi ndemelwa kwiza kumwenu.

²³ Lakini sambi ng'homeleza sang'hano yangu mziisi zino, na kwavija ng'hala nibeta kwa miyaka mingi kwiza kumwenu,

²⁴ sambi notamanila kutenda vivo. Nolonda nize kuwalola muumwanza wangu wa kuchola Sipania, na nolonda mweye munhaze nivike ako, nahamambukiza kudeng'helela kukala na mweye.

²⁵ Lakini sambi nochola ako Yelusalemu kuwasang'hanila wanhu wa Mulungu.

²⁶ Kwavija wanhu wamtogole Yesu weli Make-donia na Akaya wanogelwa na walava nhunza wawataze wanhu wa Mulungu weli wakiwa kuko Yelusalemu.

²⁷ Wao wenyego wadeng'helela kutenda vivo, lakini walondeka kutenda vivo, kwavija wanhu haweli Wayahudi wamweda kiloho kubitila Wayahudi, na wanhu haweli Wayahudi wolondeka wawatende Wayahudi wamwede kubitila vinhu vao.

²⁸ Nahamambukiza sang'hano ino na kuwag-waa sente zivasangiligwe, nowatembelela nahawa muumwanza wa kuchola Sipania.

²⁹ Nojuwa naheza kumwenu, nowagalila mbuli zose zinogile kulawa kwa Kilisito.

³⁰ Avo ndugu zangu, kwa udahi wa Mndewa wetu Yesu Kilisito na kwa unogelwa ugaligwa

na Loho Yang'alile, nowapula muilumbe na niye munhaze kumpula Mulungu.

³¹ Mpuleni Mulungu yanhonye kulawa mmakono ga wanhu hawamtogole Yesu ako Yudea, na sang'hano yangu ako Yelusalemu itogoligwe na wanhu wa Mulungu weli kuko.

³² Avo Mulungu yahalonda, nokwiza kumwenu kwa deng'ho, nibwihile hamoja na mweye.

³³ Mulungu yogala tindiwalo yakale na mweye mose. Ona.

16

Paulo kowalamusa wanhu weli ako Lumi

¹ Nolonda mumjuwe lumbu jetu Foibe, mtazaji wa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu ako Kenkela.

² Nowapula mumbokele kwa twaga da Mndewa, kamba viilondeka kwa wanhu wa Mulungu, mumtaze kila kinhu kiyolonda kulawa kumwenu, kwavija kawataza wanhu wengi na vivija kumwangu niye.

³ Walamuseni Pilisila na mkasano wake Akula, wasang'hanaji wayangu kwa kuilumba na Yesu Kilisito.

⁴ Wao wauhonza ugima wao mbuli yangu. Nowagwaa nhogolwa ng'hani siyo niye niyeka, lakini vivija vibumbila va wanhu haweli Wayahudi wamtogole Yesu.

⁵ Nowalamusa kibumbila cha wanhu wamtogole Yesu woiting'hana mzikae zao.

Mulamuseni mbwigangu Epaineto yasongile kumtogola Kilisito mwiisi ya Asiya.

⁶ Mulamuseni Malia yawasang'hanile kwa kuiy-oha.

⁷ Vivija mulamuseni Anduloniko na Yunia, Wayahudi wayangu wagodekigwe na niye. Wao wajuwika ng'hani na watumigwa na wanongolela kumtogola Kilisito.

⁸ Mulamuseni Ampiliato mbwigangu inimnogela kwa kuilumba na Mndewa.

⁹ Vivija mulamuseni Ulibano, msang'hanaji miyetu mwiisang'hano ya Kilisito, vivija nomulamusa mbwigangu inimnogela Sitaku.

¹⁰ Mulamuseni Apele, ija sang'hano yake kwa Kilisito yoneka kuwa inoga. Ndamusileni wanhu wose weli mng'anda ya Alisitobulo.

¹¹ Nomulamusa Helodiani, Muyahudi miyangu, na wanhu wamtogole Yesu mng'anda ya Nalikisi.

¹² Ndamusileni watwanzi iwomsang'hanila ng'hani Mndewa, Tulufena na Tulufosa na mbwigangu Pelisi, yamsang'hanile ng'hani Mndewa.

¹³ Ndamusileni Lufo, yasaguligwe na Mndewa, na mamake yanitendile mwanage siku zose.

¹⁴ Ndamusileni Asunikilito na Fulegoni na Helime na Patuloba na Helima na wanhu wamtogole Yesu weli hamoja nao.

¹⁵ Ndamusileni Filologo na Yulia, na Nelea na lumbu jake, na Olimpa na wanhu wose wa Mulungu weli hamoja nao.

¹⁶ Muilamuse kwa nzila ilagusa moinogela. Vibumbila vose va wanhu wamtogole Yesu Kilisito vowalamusa.

Mafundizo ga kimambukizo

¹⁷ Ndugu zangu nowapula ng'hani, muiteganye na wanhu wowatenda muigole na kuwatenda muikwale, kwa kugalema mafundizo gamufunzigwe. Kaleni kutali nao!

¹⁸ Kwavija wose wotenda kamba vivo hawamsang'hanila Mndewa wetu Kilisito, lakini wosang'hana mbuli ya zinda zao. Kwa mbuli zao zaumulile na ulonzi wa kutewenza wowavizila wanhu hawaujuwile uvizi awo choni.

¹⁹ Kila munhu kahulika vimumtegeleze Mndewa, avo nowadeng'helela ng'hani, nolonda muwe na nzewele ya kujuwa ganogile, lakini sekemulongigwe kwa kutenda nzambi.

²⁰ Nayo Mulungu yogala tindiwalo hakawa kumuhonda Mwenembago yeli hasi mmagulu genu. Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu ikale na mweye.

²¹ Timoseo msang'hanaji miyangu, kowalamusa, vivija Lukio na Yasoni na Sosipateli na Wayahudi wayangu wowalamusa.

²² Na niye Telitio, nyandike baluwa ino, nowalamusa kwa twaga da Mndewa.

²³ Na Gayo, mwenekae wangu na kibumbila cha wanhu wose wamtogole Yesu woiting'hanaga mng'anda yake, kowalamusa. Vivija Elasito mwikaji wa sente za buga dino na miyage Kwalito, wowalamusa.

²⁴ Ng'hekewa ya Mndewa wetu Yesu Kilisito ikale na mweye mose. Ona.

Kimambukizo cha kumpula Mulungu na kumtoga

²⁵ Tumtogole Mulungu, yodaha kuwagangamiza mna Imbuli Inogile iniwapetele mbuli

ya Yesu Kilisito, kwa kugubula ukweli ukalile ufisigwe miyaka heleketwaa.

²⁶ Lakini sambizi ukweli awo ugubuligwa kubitila maandiko ga watula ndagu wa Mulungu, na kwa lagizo da Mulungu yeliduhu uhelelo, ulagusigwa kwa wanhu wa isi zose muladi wose watogole na kutegeleza.

²⁷ Mulungu yaiyeka yeli na nzewe, siku zose yagweleligwe ukulu kubitila Yesu Kilisito! Ona.

Lagano da Sambu kwa Wanhu Wose The New Testament in Kutu, 2014

copyright © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Language: (Kutu)

Contributor: Pioneer Bible Translators

The New Testament in Kutu

This translation, published by Pioneer Bible Translators and The Word for the World, was published in 2014.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact www.pioneerbible.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files dated 6 May 2025

d1e1c737-3fba-57bf-b568-24ce20fef5c5